

Nederlandse waarnemingen van in Slimbridge (Engeland) geringde Kleine Zwanen (*Cygnus columbianus bewickii*) in 1971 - 1973.

Door Mary E. Evans

De studie van de Kleine Zwaan (*Cygnus columbianus bewickii*) in Slimbridge is in de winter van 1963-64 begonnen. Er waren toen 24 exemplaren in het reservaat van de Wildfowl Trust. Daarna nam het aantal iedere winter sterk toe. In 1969-70 vertoefden er 570 Kleine Zwanen in het reservaat. Er werden toen 212 exemplaren geringd en driekwart van deze vogels kreeg grote ringen met leesbare cijfers van 35 mm aan één van de poten. De foto geeft een idee van de grootte en de leesbaarheid van de cijfers. Het cijfer staat verschillende malen op de ring en kan dus in iedere stand van de vogel worden afgelezen. Hoewel deze ringen in Slimbridge heel nuttig bleken, werd het identificeren van individuele Kleine Zwanen daar toch hoofdzakelijk gedaan op grond van het zwart-geel patroon van de snavel, dat bij iedere adulte vogel verschillend is. Het voornaamste doel van deze ringen is om ook buiten Slimbridge de individuele vogels te kunnen herkennen. Maar ofschoon er jaarlijks honderden Kleine Zwanen in Nederland vertoeven, kwamen er in de jaren tot 1969-70 geen terugmeldingen van de Engelse vogels uit Nederland. In maart 1970 ging Dafila Scott naar Nederland om te zoeken naar Kleine Zwanen, die zij op grond van het zwart-geel patroon van de snavel hoopte te kunnen identificeren. Zij vond er 6, waarvan er 3 geringd waren. Deze vogels werden aangetroffen op het Veluwemeer ten zuiden van Elburg en op overstroomede uiterwaarden langs de IJssel bij Zwolle.

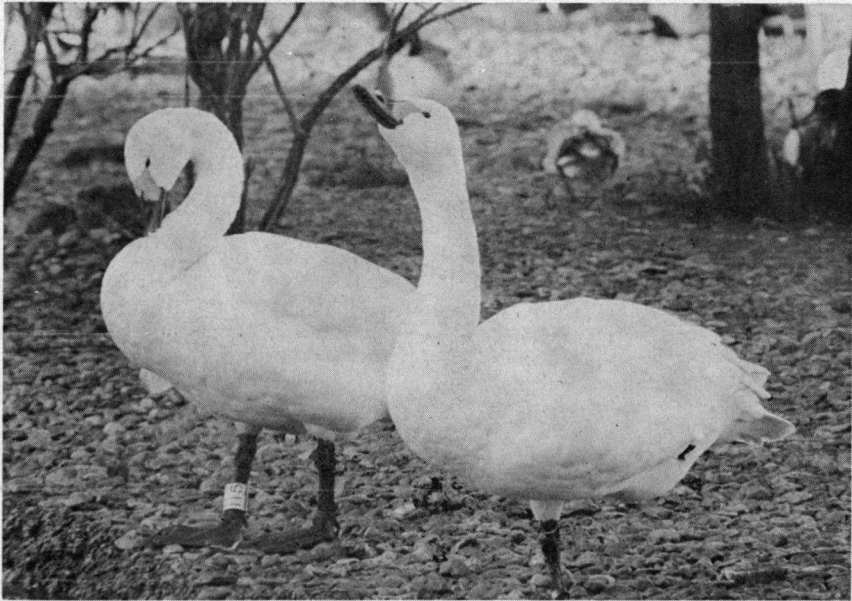
Om meer te weten te komen over de verplaatsingen van deze vogels besloot men om de geringde vogels beter te laten opvallen door de staarten en vleugeltoppen geel te kleuren met een daartoe geschikte verfstof. Alle geel gemerkte zwanen werden tevens geringd en men hoopte in het bijzonder dat de ringnummers van deze vogels zouden worden afgelezen en teruggemeld, zodat de data van aankomst in en vertrek uit Slimbridge in verband gebracht zouden kunnen worden met die van Hollandse waarnemingen van de ringnummers. Deze tactiek werd drie jaar achtereenvolgend en in de Bulletins van het International Waterfowl Research Bureau werd er de aandacht op gevestigd.

Vreemd genoeg werd er het eerste jaar, dus in 1970-71, geen enkele geel gemerkte Kleine Zwaan uit Nederland gemeld, hoewel er twee geringde vogels werden gezien. Een ervan was bijzonder interessant. Zijn ringnummer werd afgelezen bij Muiderberg op 5 november. Twee dagen later arriveerde deze vogel in Slimbridge. De andere geringde vogel die bij Bunschoten werd waargenomen in maart, is die winter niet in Slimbridge geweest.

Wel werden er verschillende geel gemerkte Kleine Zwanen waargenomen in Duitsland. Dus misschien gingen de meeste zwanen van Slimbridge zonder op hun trek naar het noordoosten in Nederland te stoppen, in één ruk naar Duitsland.

Vergeleken met 1970-71 kwamen er in 1971-72 meer waarnemingen uit Nederland. In gevallen waarin het ringnummer niet werd afgelezen, kon niet worden vastgesteld of een bepaalde geel gemerkte zwaan meermalen werd waargenomen, maar er werden ten minste 6 geverfde zwanen gezien en ten hoogste 13. Bovendien gingen Dafila Scott en ik naar Nederland om er nog meer te identificeren door middel van de snavelmerken. Op deze manier werden er minimaal 20 en maximaal 30 Kleine Zwanen uit Slimbridge herkend tussen de derde januari-week en de derde week van maart. Twee ervan waren een paar dat Dafila Scott ook al in Nederland had herkend in maart 1970. Een andere bijzonder interessante Kleine Zwaan was Cumala. Zij en haar partner, Nimbus, waren in januari vertrokken uit Slimbridge. Nimbus kwam echter later zonder haar terug en hij was zelfs in Slimbridge toen zij bij Middelburg op Walcheren werd geïdentificeerd op grond van haar ringnummer.

In 1972-73 waren de waarnemingen even talrijk, maar in dit seizoen waren wij helemaal afhankelijk van meldingen, omdat er niemand van Slimbridge naar Nederland kon komen om de snavelpatronen te bestuderen. De eerste geel gemerkte Kleine Zwaan werd op 21 januari waargenomen en er werden totaal 30 gemerkte vogels gezien, waaronder ten minste 5 verschillende individuen. Het aantal ringnummers dat werd afgelezen, was aanzienlijk hoger (19) dan in het voorafgaande jaar (6). Dit was bijzonder plezierig, want deze meldingen leverden een paar bijzonder belangwekkende resultaten op. Zo werden er twee zwanen herkend, waarover in Slimbridge sedert 1969-70 niets meer was gehoord. Verder was er een jonge Kleine Zwaan, die op 25 januari met zijn ouders en met twee broertjes (of zusjes) vertrok. Deze jonge vogel werd in zijn eentje in Nederland gezien, terwijl toch de hele familie was geverfd. Hij bleef in Nederland tot 17 maart. De laatste geel gemerkte zwaan werd op 25 maart gezien.

Romeo en MacJullet, een paartje Kleine Zwaan dat verscheidene winters weer terugkeerde naar de Wildfowl Trust. Beide vogels zijn gevangen en geringd te Slimbridge. Januari 1972.

Foto Philippa Scott

De toenemende belangstelling voor de grote ringen met hun leesbare cijfers was precies datgene, waarop wij hadden gehoopt en het doel van deze bijdrage is om de aandacht van de veldornithologen te vestigen op het feit dat er nu totaal 481 Kleine Zwanen in Slimbridge zijn geringd. Het gebruik van gele verfstof zal niet worden voortgezet. Men vindt het toch eigenlijk esthetisch minder gewenst en als methode heeft het zichzelf overleefd. Als wij ooit nog eens gelegenheid zullen krijgen de vogels te volgen naar hun broedgebieden in Siberië, dan zou het weer wel zinvol zijn hen daar van kleurmerken te voorzien. Voorlopig zullen wij bijzonder dankbaar zijn voor alle berichten over Kleine Zwanen, ook als het ringnummer niet is afgelezen.

- Mary E. Evans, The Wildfowl Trust, Slimbridge - Gloucester GL 2 7 BT, Engeland (Vertaling: mr. T. Lebrat)

Rotganzen met kleurringen

In Bulletin nr. 35 van het International Waterfowl Research Bureau wordt melding gemaakt van het ringen van Rotganzen in hun winterkwartieren in Engeland a.s. winter met kleurringen in zeven kleuren. Met een telescoop kunnen de ringopschriften op 200 meter afstand worden afgelezen, maar ook de kleurcode van de ringcombinatie is van belang en kan worden opgegeven. Bovendien worden de achterlijven van de Rotganzen in 'Picréc-geel' geverfd, zodat de vogels goed opvallen. Opgave van tijd, plaats, activiteit, totaal aantal, geverfd aantal, ringkleuren en -opschrift worden gaarne ontvangen door A. K. M. St. Joseph, The Wildfowl Trust, Slimbridge, Gloucester, Engeland.

Brandganzen uit Spitsbergen met gele plasticringen

Tijdens de expeditie van The Wildfowl Trust in juli-augustus 1973 werden 416 Brandganzen gevangen en geringd. Er bevonden zich hieronder 350 adulte vogels en in tegenstelling tot de normale metalen ringen zijn grote plastic ringen omgelegd. Deze ringen zijn fel geel gekleurd, 32 mm hoog en hebben een doorsnede van 14 mm. De ringen zijn voorzien van een lettercode van drie letters, welke 12-13 mm hoog zijn. Men verwacht dat de hele broedpopulatie van de Brandgans in Spitsbergen overwintert in de Solway Firth, Schotland.

The Wildfowl Trust (adres: Slimbridge, Gloucester GL 2 7 BT, Engeland) is benieuwd of er verplaatsingen plaats hebben buiten hun tot nu toe bekende overwinteringsgebied en men zal meldingen over waargenomen Brandganzen met deze grote gele plastic ringen zeer op prijs stellen, speciaal ook wanneer deze worden aangetrokken door Brandganzen van een andere

broedpopulatie.

Bij een goede belichting is de lettercode met een telescoop op 200 meter afstand leesbaar. Indien mogelijk wordt opgave van de volledige code ontvangen. Wanneer dit niet opgegeven kan worden zijn onvolledige opgaven van de op de ring vermelde gegevens en zelfs melding van de aanwezigheid van een Brandgans met een gele plastic ring waardevol. Bijkomende gegevens zoals grootte van de troep, juiste plaats van waarneming, duur van het verblijf, namen van mede-waarnemers e.d. worden ook graag ontvangen.

- Dr. Myrfyn Owen, The Wildfowl Trust, Slimbridge, Gloucester GL 2 7 BT, Engeland

Knobbelzwanen met gekleurde hals- en votringen

In samenwerking met het Staatsbosbeheer werden op 6 en 7 september 1973 in de Weerribben nabij Ossenzijl 11 Knobbelzwanen geringd met een gekleurde hals- en votring + een metalen ring van het Vogeltrekstation te Arnhem. In de Rottige Meenthe nabij Nijetrijne werden op 11 en 12 september j.l. 39 Knobbelzwanen eveneens van deze ringen voorzien.

De gekleurde ringen zijn voorzien van een letter- en cijfercombinatie welke met een kijker duidelijk zijn af te lezen. Het vangen van de vogels kan hierdoor worden voorkomen.

De ringen werden aangebracht om de vogels te kunnen volgen tijdens hun omzwervingen buiten het ringgebied.

Wij zouden het op prijs stellen bericht te mogen ontvangen indien de vogels buiten de genoemde gebieden worden waargenomen, met opgave van de letter en cijfercombinatie. De waarnemingen kunnen worden gezonden naar het: Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Knobbelzwanenonderzoek, Kemperbergerweg 11 te Arnhem.